

Notat



Dato: 20. februar 2008

Dokument nr. 345868

Kirkeministeriet
2. Kontor
Sagsbehandler
Marjun Egholm

Høringsnotat over forslag til lov om ændring af lov om begravelse og ligbrænding (Lempelse af krav til kommunale begravelsespladser, delegation af kompetence og forenkling af procedure)

1 Høring over lovforslaget

Den 20. august 2007 sendte Kirkeministeriet et udkast til forslag til lov om ændring af lov om begravelse og ligbrænding (Lempelse af krav til kommunale begravelsespladser, delegation af kompetence og forenkling af procedure) til høring.

Høringen blev afsluttet den 22. oktober 2007. Der er frem til den 17. december modtaget svar fra Miljøministeriet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Statsforvaltningsdirektørerne, 10 svar fra stiftsøvrigheder og biskopper, 12 svar fra organisationer¹ samt 3 svar fra øvrige².

Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Miljøministeriet, Statsforvaltningsdirektørerne, Haderslev Stiftsøvrighed, Biskoppen over Helsingør Stift og Foreningen af Danske Kirkegårdsledere har ikke bemærkninger til lovforslaget. Fyens Stift kan tiltræde udkastet til lovforslaget. Ingen udtaler sig negativt om lovforslaget.

Det bemærkes, at lovforslagets opsætning er ændret i forhold til det udkast, som blev sendt til høring den 20. august. Denne ændring er alene af teknisk karakter.

Høringssvarene og de ændringer, der er foretaget som følge af høringen, er beskrevet i pkt. 2. Hvert afsnit indledes med en gengivelse af det enkelte punkt i udkastet til lovforslaget efterfulgt af en parentes med henvisning til lovforslagets nr.

¹ Landsforeningen af Menighedsråd, Kommunernes Landsforening, Danmarks Provsteforening, Den danske Præsteforening, Foreningen af Danske Kirkegårdsledere, Danmarks Kordegneforening, Foreningen for Kirkegårdskultur, Foreningen Liv & Død, Danske Bedemænd, Ateistisk Selskab, Dansk Skovforening og Danmarks Naturfredningsforening.

² Kirkegårdsbestyrelsen i Vejle, Skælskør provsti og Holmens provst & orlogsprovst.



2 Bemærkninger til lovforslagets enkelte dele

2.1 Lovforslagets § 1, nr. 1. § 3, stk. 2, affattes således: ”Stk. 2. Asken skal nedsættes på en af de i § 2, stk. 1, nævnte begravelsespladser eller anbringes på et andet af kirkeministeren godkendt sted.”(Lovforslagets nr. 1).

2.1.1 Høringssvarene

Ingen høringssvar har bemærkninger til den ændrede affattelse af lovens § 3, stk. 2.

2.1.2 Lovforslaget efter høringen

Bortset fra en sproglig ajourføring har høringen ikke givet anledning til at ændre lovforslaget

2.2 Lovforslagets § 1, nr. 2. I § 3 indsættes som stk. 3: ”Stk. 3. Asken kan spredes over åbent hav, såfremt afdøde skriftligt har ønsket dette.” (Lovforslagets nr. 1).

2.2.1 Høringssvarene

Biskopper og stiftsøvrigheder

Biskoppen over Århus Stift foreslår, at den hidtidige mulighed for de efterladte til at søge om tilladelse til at sprede asken over åbent hav opretholdes, særligt når der i reglerne er givet mulighed for, at de efterladte kan søge om tilladelse til at dele asken efter afdøde.

Lolland-Falsters Stiftsøvrighed anfører, at efter de nuværende regler skriver anmelder på dødsattesten under på, at anmodningen efter anmelderens overbevisning ikke er i strid med afdødes ønske. Selv i ret indgribende forhold, såsom om liget skal begraves eller brændes eller om præst skal medvirke, har kunnet gøres på denne måde uden skriftligt fremsat ønske fra afdøde. Derfor kan det måske undre, at ønsket om spredning af aske specifikt skal dokumenteres skriftligt på særskilt bilag, og at der herudover skal foretages afkrydsning i et felt på dødsanmeldelsen.

Biskoppen over Viborg Stift finder det uhensigtsmæssigt, at der indføres en bestemmelse om, at aske kun kan spredes over åbent hav, såfremt afdøde skriftligt har ønsket det. Afdødes ønsker også på dødslejet, bør efterkommes, såfremt disse er udtalte. Det er ligeledes uhensigtsmæssigt, at afdøde ikke mundtligt kan tilbagekalde et evt. ønske om, at asken skal spredes over åbent hav.

Forekommer ustringent, når det et andet sted i lovforslaget er bestemt, at deling af aske kan finde sted uden afdødes skriftlige tilkendegivelse herom, men dog ikke spredning af aske over åbent hav.



Roskilde Stiftsøvrighed foreslår, at der fastsættes en frist for spredning af asken og at der skal foretages en indberetning, når askespredning er sket.

De 6 øvrige biskopper og stiftsøvrigheder har ikke haft bemærkninger til forslaget.

Organisationer

Landsforeningen af Menighedsråd foreslår, at formuleringen ”såfremt afdøde skriftligt har ønsket det” ændres til ”såfremt afdøde skriftligt har ønsket det, eller nærmeste pårørende bekræfter afdødes ønske.” Subsidiært, at ”skriftligt” ændres til ”skriftligt eller ved nødtestamente”.

Endvidere foreslås det, at der indføres tidsfrist for nedsættelse af urner/askespredning over havet, og at der hertil knyttes en pligt til at give meddelelse til begravelsesmyndigheden, når handlingen har fundet sted. En sådan ændring vil medvirke til at sikre en sømmelig omgang med urner.

Danmarks Provsteforening Ved provsternes tilsyn med personregistreringen har det i nogle tilfælde vist sig, at der ikke hos personregisterføreren er dokumentation for den givne tilladelse til askespredning. Det er, som anført i bemærkningerne, en forudsætning for personregisterførerens afgørelse efter et kommende regelsæt, at der foreligger en skriftlig tilkendegivelse fra den afdøde, og at denne arkiveres sammen med sagen.

Med hensyn til eventuelle sanktionsbestemmelser, kan der ikke føres dokumentation for, at de nugældende regler ikke overholdes, men det er dog et almindeligt indtryk, at pårørende i nogle tilfælde ikke får ført den afdødes ønsker vedrørende askespredning ud i livet, hvorefter urnen efter afhentning på krematoriet henstår andetsteds.

Den danske Præsteforening ser med tilfredshed på, at det i lovforslaget understreges, at askespredning ikke skal foretages af særligt autoriserede personer, men kan udføres af afdødes pårørende. Præsteforeningen noterer sig i den forbindelse, at der ikke ændres ved det forhold at en begravelseshandling under medvirken af en præst i folkekirken finder sted i en kirke eller et rum, der er godkendt til dette formål af biskoppen, samt på kirkegården. Det fremgår af lovforslaget, at det – som i dag – vil være overladt til de pårørende, eventuelt med bistand af en bedemand at foretage det fornødne, hvilket Præsteforeningen ingen bemærkninger har til.

Danmarks Kordegneforening går ind for den forenkledede procedure vedrørende spredning af asken over åbent hav, men advarer imod den unødige stramning i § 3, stk. 3. Foreningen finder det ulogisk og for de pårørende uforståeligt, at der i alle spørgsmål undtagen dette tages hensyn til de efterlades ønsker. Der er intet i den nuværende praksis, som indikerer, at en stramning er nødvendig. Resultatet vil blive frustrerede efterladede, som vil kræve en forklaring af begravelsesmyndigheden og dermed kordegnene, som handler på begravelsesmyndighedens vegne. Det vil savne enhver logik i forhold til alle øvrige dele af bestemmelserne om begravelse og ligbrænding.

Foreningen foreslår, at det fortsat skal være tilstrækkeligt, at de pårørende erklærer, at spredning over åbent hav var den afdødes ønske - alternativt, at



der i tilfælde af manglende skriftligt samtykke fra afdøde, kan søges stiftsøvrigheden om en tilladelse til spredning af asken over åbent hav.

Foreningen for Kirkegårdskultur anfører om § 3, at forslaget formodentlig vil give en hurtigere og nemmere sagsbehandling. Det er væsentligt at fastholde, at kirkegårdene som begravelsespladser er væsensforskellige fra havet og det er vigtigt at lovgivningen fortsat har øje for kirkegårdenes betydning som begravelsespladser i vort samfund.

Ateistisk Selskab finder, at det er en fornuftig lovændring

Danske Bedemænd finder det rigtigst, at der er samme krav til stk. 3 som til stk. 4, og meget gerne således, at en mundtlig tilkendegivelse er nok. Hvis forslaget gennemføres bør der indsættes en dispensationsregel i en overgangsperiode indtil det bliver kendt, at pårørende ikke længere kan søge på vegne af den afdøde.

Det anføres, at der mangler en kontrol med askespredning, idet det er et privat anliggende, at sørge for, at asken spredes over havet.

Øvrige

Holmens provst & orlogsprovst Finder at dette er en radikal stramning i forhold til den nugældende praksis, hvor de pårørende kan ansøge kirkeministeriet om tilladelse til udspreddingen af asken, ikke mindst set i lyset af, at en meget stor procentdel ikke har fået skrevet ønsker vedr. deres egen begravelse ned. Ikke mindst af hensyn til de mennesker som frister livet, til stor gavn for nationen, i et farefuldt erhverv, både ombord på handelsflådens skibe og i Søværnet, anmodes om, at stk. 3 ikke formuleres så radikalt, men lempes så det stadig, når omstændighederne taler for det, er muligt for de pårørende, evt. på baggrund af en tro- og love erklæring, at få tilladelse til askespredning til søs, uden at afdøde forinden skriftligt har ønsket det.

Skælskør Provsti Vedr. pkt. 3 og 4: Mener, at der i lovteksten skal stå, at afdødes ønsker skal være skriftlige. Dette for at undgå konflikt blandt de efterladte.

2.2.2 Lovforslaget efter høringen

I høringssvarene fra biskoppen over Århus Stift, biskoppen over Viborg Stift Lolland-Falsters Stiftsøvrighed, Landsforeningen af Menighedsråd, Danmarks Kordegneforening, Danske Bedemænd, Holmens provst & orlogsprovst tilkendegives der visse forbehold over for den foreslåede bestemmelse.

De øvrige høringssvar har ikke bemærkninger til den foreslåede ændring.

Forbeholdene over for lovforslaget angår de situationer, hvor der ikke findes en skriftlig tilkendegivelse fra afdøde og hvor det ifølge lovforslaget, jf. bemærkningerne i forslagens pkt. 3.5.2, ikke vil være muligt for de pårørende at ansøge om tilladelse til spredning af afdødes aske over åbent hav.

Kirkeministeriet skal bemærke, at lovforslaget ikke ændrer ved lovens hovedregel, hvorefter asken skal nedsættes på folkekirkens kirkegårde eller



andre af kirkeministeren godkendte begravelsespladser, jf. lovens § 2. En undtagelse fra denne hovedregel er muligheden for at søge om tilladelse til spredning af asken over åbent hav. Der er endvidere mulighed for at søge om tilladelse til urnenedsættelse på privatejendom samt mulighed for at ansøge om tilladelse til deling af asken. De to sidstnævnte muligheder vedrører dog helt andre situationer, da asken i disse tilfælde skal nedgraves i jorden.

Muligheden for at få tilladelse til at sprede asken over åbent hav er gennem årene blevet udnyttet i stigende omfang, og det er Kirkeministeriets vurdering, at den med lovforslaget tilsigtede afbureaukratisering af sagsområdet ikke opnås, såfremt det tillige skal være muligt for pårørende at ansøge om tilladelse til at afdødes aske skal spredes over åbent hav eller, at andre former end afdødes skriftlige ønske herom kan tages i betragtning.

Dette er også med til at sikre, at lovens formål om at sikre at afdødes ønske følges – særligt set i lyset af, at et ønske om spredning over åbent hav fortsat er en atypisk begravelsesform.

Høringen har derfor ikke givet anledning til at ændre i formuleringen af bestemmelsen.

Derimod finder Kirkeministeriet, at det har betydning for borgerne, at de er informerede om de ændrede regler. Med henblik på at give borgerne mulighed for at indrette sig på lovændringen, anses det for hensigtsmæssigt at fastsætte en særlig ikrafttrædelsesdato for denne bestemmelse. Det foreslås derfor, at bestemmelsen først træder i kraft den 1. januar 2009, jf. lovforslagets § 2. I perioden frem til ikrafttrædelsen vil der kunne informeres og vejledes blandt andet på Kirkeministeriets hjemmeside og på Borgerportalen om den nye bestemmelse.

Høringen har endvidere givet anledning til bemærkninger vedrørende kontrol med og tidsfrister for spredning af aske over åbent hav.

Det fremgår af bemærkningerne under pkt. 3.5.2 til lovforslaget, at det vil være overladt til de pårørende – eventuelt med bistand af en bedemand – at foretage det fornødne. I forhold til den i dag gældende ordning, hvor spredning af asken sker ved de pårørendes foranstaltning, indebærer den foreslåede bestemmelse således ikke nogen ændring.

Det fremgår endvidere af bemærkningerne, at den gældende begravelseslov ikke indeholder bestemmelser, der tager sigte på at sanktionere en eventuel overtrædelse af loven eller de vilkår, der er knyttet til en tilladelse og at dette ikke hidtil har givet anledning til problemer.

Kirkeministeriet har ikke i sin hidtidige praksis fundet det nødvendigt at fastsætte tidsfrister for askespredning. Det er ministeriets vurdering, at etablering af kontrolforanstaltninger og indførelse af tidsfrister vil indebære en yderligere bureaukratisering af sagsområdet, hvilket vil virke i mod intentionerne i lovforslaget. De nævnte bemærkninger og forslag fra høringssvarene har derfor ikke givet anledning til ændringer af lovforslaget.



2.3 Lovforslagets § 1, nr. 3. I § 3 indsættes som stk. 4: ”Stk. 4. Stiftsøvrigheden kan tillade, at der forholdes med asken på anden sømmelig måde end nævnt i stk. 2 og 3, når der foreligger et bestemt udtalt ønske herom fra afdøde. Stiftsøvrighedens afgørelse kan påklages til kirkeministeren.”(Lovforslagets nr. 1)

2.3.1 Høringssvarene

Biskopper og stiftsøvrigheder

Biskoppen over Københavns Stift og Stiftsøvrigheden over Københavns Stift bemærker – henset til forudsætningerne i bet. nr. 1477 om, at indsnævre antallet af stiftsøvrighedens ansvarsområder – at det virker uhensigtsmæssigt, at det er stiftsøvrigheden, der skal meddele tilladelser. anbefaler at kompetencen i stedet tillægges biskoppen og at biskoppens afgørelse kan indbringes for Kirkeministeriet. Der vil herefter være opgavesammenfald med den nys udsendte høring om ændringer i bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, hvorefter der lægges op til at biskoppen fremover, i stedet for stiftsøvrigheden, skal kunne meddele tilladelse til flytning af lig mv. Det fremgår ikke af bemærkningerne til lovforslaget, at der er tungtvæjende grunde til, at det er stiftsøvrigheden, der pålægges kompetencen og ikke biskoppen. Og det forekommer ikke stringent, at biskoppen får kompetencen til at meddele tilladelse til flytning af lig, kister mv. (hidtil stiftsøvrighedens kompetence), men ikke kompetencen til at meddele spredning af aske³.

Stiftsøvrigheden over Aalborg Stift og Biskoppen over Aalborg stift tilslutter sig i det hele svaret fra Københavns Stift.

Stiftsøvrigheden over Lolland-Falsters Stift anfører, at det kunne overvejes at indskrive en klagefrist.

Biskoppen over Roskilde Stift anfører, at i og med der er så få (gennemsnitlig i alt 47 om året i perioden 2000-2006) anmodninger om urnenedsættelse på egen ejendom eller deling af en afdøds aske, bør Kirkeministeriet fortsat træffe afgørelse i disse sager. Biskoppen lægger herved vægt på, at der er så mangeartede hensyn i disse sager, herunder hensynet til sømmelig begravelseskik og den nationale enhed, der bør tilgodeses og tages stilling til, at disse sager ikke er velegnet til at blive afgjort af stiftsøvrighederne som foreslået eller af biskopperne for den sags skyld, idet der bør herske ensartethed på dette område.

De 6 øvrige biskopper og stiftsøvrigheder har ikke haft bemærkninger til forslaget.

³ ”men ikke kompetencen til at meddele spredning af aske” er en fejlskrivning, da svaret vedrører kompetencen til at tillade urnenedsættelse på privat ejendom.



Organisationer

Landsforeningen af Menighedsråd foreslår, at der medtages en bestemmelse om, at urner ikke må være fremstillet af glaseret keramik eller andet uforgængeligt materiale. En sådan bestemmelse findes specielt relevant, hvor det drejer sig om urner, der nedsættes i skov- eller privatearealer.

Danmarks Provsteforening anfører, at det ikke fremgår, om der bør gives tilladelse af deling af asken i mere end to dele.

Det er vigtigt, at der opstilles tydelige arbejdsgange i personregistreringen, således, at personregisterføreren ikke er i tvivl om, hvorledes en deling af afdødes aske skal registreres.

Danske Bedemænd finder det rigtigst, at der er samme krav til stk. 3 som til stk. 4, og meget gerne således, at en mundtlig tilkendegivelse er nok.

Ateistisk Selskab ser det som et skridt i den forkerte retning at overføre kompetencer fra Kirkeministeriet til stiftsøvrighederne. De ønsker en adskillelse af stat og religion. Derfor bør det være Kirkeministeriet, som er en offentlig institution, der fortsat har de i lovforslaget nævnte kompetencer. Disse kompetencer bør ikke overdrages til en religiøs organisation, hvilket i dette tilfælde er folkekirkens stiftsøvrigheder. Argumentet for lovændringen er en afbureaukratisering af sagsbehandling. Denne afbureaukratisering bør være mulig indenfor de nuværende rammer i Kirkeministeriet, da det drejer sig om ca. 30 årlige ansøgninger angående privat urnenedsættelse, samt ca. 20 årlige ansøgninger om askedeling.

Øvrige

Skælskør Provsti Vedr. pkt. 3 og 4: Mener, at der i lovteksten skal stå, at afdødes ønsker skal være skriftlige. Dette for at undgå konflikt blandt de efterladte.

2.3.2 Lovforslaget efter høringen

Det er foreslået af to biskopper og to stiftsøvrigheder, at kompetencen til at meddele tilladelser i medfør af lovforslagets § 3, stk. 4 tillægges biskoppen frem for stiftsøvrigheden.

Sagernes antal – i perioden 1992-2006 ikke over 29 årligt for så vidt angår urnenedsættelser og i perioden 2000-2006 gennemsnitligt 18 sager årligt vedrørende askedelinger, jf. lovforslagets bemærkninger pkt. 3.3 og 3.4 – må anses for at være af begrænset omfang. Det er Kirkeministeriets vurdering, at sagsmængden set under ét næppe kommer til at belaste stiftsøvrighederne.

Hertil kommer, at der ikke ses at være sammenfald af sagernes karakter for så vidt angår sager vedrørende tilladelse til flytning af lig på folkekirkens kirkegårde og sager vedrørende tilladelse til nedsættelse af urne på privat ejendom. Flytning af lig vedrører gravfreden på folkekirkens kirkegårde, hvorfor det forekommer naturligt at biskoppen tildeles en kompetence til at træffe afgørelse i disse sager. Sager om tilladelse til nedsættelse af en urne på privat ejendom vedrører en anbringelse af urnen uden for folkekirkens kirke-



gårde. Når der således sker et fravalg af begravelse på folkekirkens kirkegårde, vurderes det mest hensigtsmæssigt, at kompetencen til at træffe afgørelse i disse sager tillægges stiftsøvrigheden.

Høringen har derfor ikke givet anledning til at ændre lovforslaget med hensyn til, hvilken myndighed, der skal tillægges kompetencen.

Der henvises til bemærkningerne i lovforslagets pkt. 3.3.2.

En biskop ønsker, at Kirkeministeriet fortsat skal træffe afgørelse i disse sager.

Kirkeministeriet kan henvise til lovforslagets bemærkninger under pkt. 3.3.2 og 3.4.2, hvoraf det fremgår, at der i forbindelse med lovens ikrafttræden vil blive udsendt en vejledning til stiftsøvrighederne, der fastsætter nærmere retningslinjer for administrationen af sagerne. En sådan vejledning vil sikre, at stiftsøvrighederne kommer til at følge en stort set ens praksis svarende til den, som følges af Kirkeministeriet i dag.

Det bemærkes, at der med lovforslaget er indført en klageadgang til Kirkeministeriet. Stiftsøvrigheden over Lolland Falsters stift har foreslået indførelse af en klagefrist. Lovforslaget er ændret i overensstemmelse hermed.

Med hensyn til spørgsmålet om eventuelle bestemmelser om, hvilket materiale en urne skal være fremstillet af, kan der henvises til, at en tilladelse til urnenedsættelse på privat ejendom er betinget af, at urnen skal bestå af materialer, der er opløselige i vand, for eksempel pap, støbt papirmasse eller lignende. Dette vil blive omtalt i den nævnte vejledning til stiftsøvrighederne.

Til de af Danmarks Provsteforening, Danske Bedemænd, Ateistisk Selskab og Skælskør Provsti anførte bemærkninger, kan Kirkeministeriet oplyse,

at de relativt få sager om askedeling kun undtagelsesvist vedrører deling af aske i mere end to dele,

at Kirkeministeriet vil sørge for, at personregisterførerne er informeret om, hvorledes en deling af aske skal registreres,

at afdødes tilkendegivelser omfatter såvel skriftlige som mundtlige tilkendegivelser, hvilket ikke adskiller sig fra den form, som afdøde i øvrigt har udtrykt sine ønsker i med hensyn til begravelse eller ligbrænding samt,

at stiftsøvrigheden blandt andet har det juridiske tilsyn med menighedsrådenes beslutninger (legalitetstilsyn) og har kompetencen til at godkende menighedsrådenes beslutninger vedrørende kirkebygningen, som er en del af den nationale kulturarv: Hensynet til kulturbevarelsen er således sikret gennem stiftsøvrighedens tilsyns/godkendelseskompetence. Statsforvaltningsdirektørerne varetager det juridiske tilsyn med kommunerne og besidder derfor juridisk-administrative kompetencer på højeste niveau. Med statsforvaltningsdirektørernes deltagelse i stiftsøvrigheden er denne myndighed garanteret forvaltningsmæssig uafhængighed af folkekirken. Ikke medlemmer af folkekirken får således en ekstra retsbeskyttelse ved, at kompetencen ligger her i stedet for hos biskoppen alene. Stiftsøvrigheden vurderes derfor at være



en velegnet myndighed til at træffe afgørelse i disse sager. Hertil kommer den ovenfor nævnte klageadgang til Kirkeministeriet.

Bemærkningerne til lovforslaget er ændret i overensstemmelse hermed.

2.4 Lovforslagets § 1, nr. 4. § 8, stk. 1, 2. pkt. ophæves.(Lovforslagets nr. 2)

2.4.1 Høringssvarene

Foreningen Liv & Død anfører, at Landsforeningen Liv & Død, tidligere Dansk Ligbrændingsforening, fortsat har ca. 60.000 medlemmer af den gamle ligbrændingsforening. Disse personer har gennem et medlemskab givet udtryk for at de ønsker at blive brændt. Liv & Død går ud fra at et medlemskab af den tidligere ligbrændingsforening er ensbetydende med, at afdøde ønsker ligbrænding og at der ikke behøver at være fremsat nyt ønske herom.

Ateistisk Selskab finder, at det er en fornuftig lovændring.

2.4.2 Lovforslaget efter høringen

Ved begravelsesmyndighedens afgørelse af om liget skal begraves eller brændes skal ønsker, som afdøde har fremsat efter sit fyldte 15. år, efterkommes, jf. lovens § 8, stk. 1. Det er Kirkeministeriets opfattelse, at bortfaldet af den eksisterende formodningsregel ikke vil ændre ved det forhold, at medlemskab af den gamle ligbrændingsforening også efter lovændringen kan anses som et udtryk for ønske om ligbrænding, med mindre det modsatte godtgøres.

Bemærkningerne i lovforslagets pkt. 3.6 er ændret i overensstemmelse hermed.

2.5 Lovforslagets § 1, nr. 5. § 16, stk. 1, affattes således: ”Kirkeministeren kan tillade anlæg af kommunale begravelsespladser. På sådanne begravelsespladser skal der af kommunen opføres mindst 1 begravelseskapel. Dette gælder dog ikke, såfremt der på begravelsespladsen alene skal ske urnesættelser. Såvel folkekirkens præster som præster i trosamfund uden for folkekirken skal have ret til at foretage begravelser på pladsen”(Lovforslagets nr. 3)

2.5.1 Høringssvarene

Organisationer

Kommunernes Landsforening er umiddelbart af den opfattelse, at de i § 16, stk. 5 gældende regler om bestyrelse, tilsyn og benyttelse mv. forekommer at være meget omstændelige når det specifikt drejer sig om bisættelser i skove. KL ønsker en ubureaukratisk håndtering af dette spørgsmål som ”står mål med” størrelsen af begravelsespladsen. Det kunne evt. være en dispensati-



onsmulighed. Alternativt kan Kirkeministeriet overveje udarbejdelse af kort vejledning, der redegør for minimumskrav ved netop denne form for begravelsesplads.

Landsforeningen af Menighedsråd finder, at der bør optages en bestemmelse om hvilket materiale en urne skal være fremstillet af, jf. herved under pkt. 2.3.1.

Danmarks Provsteforening finder det ikke umiddelbart indlysende, at der kan anlægges begravelsespladser uden kapel, når det drejer sig om askeurner, medens der skal være tale om begravelsespladser med kapel, når der er tale om jordbegravelse. Baggrunden kan være, at det ikke skønnes rimeligt at lade afholde jordbegravelse med udgangspunkt i et kapel eller en kirke, der er fjerntliggende i forhold til den ”nye” begravelsesplads, medens en urnenedsættelse kan foregå med udgangspunkt i et kapel, der er beliggende på den ”nye” begravelsesplads. Denne skelnen forekommer hverken logisk eller på anden vis indlysende. Både jord- og urne begravelser bør kunne foretages med udgangspunkt i enten en religiøs eller irreligiøs handling i et kapel, beliggende på begravelsespladsen eller beliggende udenfor samme. Der er således ingen begrundelse for, at alene urnenedsættelser skulle fordrer anlæg af et kapel på de ”nye” begravelsespladser. Det må være i almenvellets interesse, at der skabes lige vilkår for jordbegravelse og urnenedsættelser, hvilket ikke synes at være tilfældet med det fremsatte forslag.

Foreningen foreslår, at kommunerne i sådanne tilfælde inddrager de erfaringer, der er gjort indenfor folkekirken vedrørende opførelse af kapeller på nyere kirkegårdsområder.

Dersom der er tale om opførelse af begravelseskapeller og mulighed for jordfæstelse på de nye begravelsespladser, bør folkekirkens præsters medvirken ved jordpåkastelse præciseres, således at det ikke er uklart, hvilken præst, der er forpligtet på at medvirke ved sådanne begravelser. Det må antages, at det ikke er i alle kommuner, disse kapeller vil blive opført, hvorved den afdødes sognetilhørsforhold og præstens deraf følgende forpligtelse kan blive gjort til genstand for diskussion.

Foreningen anfører endvidere, at det fremgår af B 150, at der er en række forhold, der bør fremgå af vedtægterne for disse nye gravpladser og at lovforslaget ikke præciserer alle disse vedtægtsforhold. Det er af afgørende betydning, om der på de nye begravelsespladser er mulighed for anden form for mindesmærke end et træ, ligesom der for folkekirkens medlemmer må antages at være af betydning, at der i tilknytning til begravelsespladsen kan gøres brug af kristen symbolik.

Foreningen for Kirkegårdskultur finder det problematisk hvis fraværet af en bygning på begravelsespladsen også indebærer et ønske om at undgå en religiøs ceremonie på begravelsespladsen. Foreningen vil gerne indskærpe betydningen af, at man - som en konsekvens af, at også nye begravelsespladser må være åbne for alle - fortsat kan opsætte religiøse og kulturelle markeringer.

Herudover foreslår foreningen en række punkter, som bør foreningen finder bør overvejes i forbindelse med det til loven hørende cirkulære. Det drejer



sig blandt andet om, at vedtægten udtrykkeligt nævner retten til forskellighed m.h.t. gravminder og religiøse symboler, dog evt. med begrænsning i størrelse samt rammer for midlertidig udsmykning, pynt mv. Endvidere at folkekirkenes præster kan medvirke ved urnenedsættelse uden kapel, at der kan anlægges skovkirkegårde helt uden gravminder men alene med et træ som markering, at der etableres ”brugerråd” for de nye skovkirkegårde for eksempel ved, at kommunalbestyrelsen udpeger et råd bestående af personer fra folkekirken, kommunen og repræsentanter for andre trossamfund, at man nøje overvejer takstniveauet på skovkirkegårde således, at disse vil kunne frembyde en mulighed for et særligt prisbilligt og stort set vedligeholdelsesfrit gravsted.

Afslutningsvis peges på de erfaringer man har gjort i Sverige og England. I begge lande er der gennem årtier opbygget en markant forskellighed med hensyn til brug af begravelsespladser. Der peges på at især England har formået at balancere mellem de mange etniske og religiøse gruppers interesser på fælles kirkegårde. Dette kommer særlig til udtryk gennem den såkaldte ”Natural Death” bevægelse med omkring 200 skovkirkegårde (og såkaldt økologiske begravelsespladser). Det skal bemærkes, at kun ganske få af disse er anlagt af Church of England eller offentlig myndigheder.

Dansk Skovforening finder, at for de ¾ af Danmarks skove som er i privat eje, vil forslaget i praksis ikke gøre forskel. Foreningen anfører blandt andet, at borger og skovejer ikke vil kunne træffe aftale om nedgravning af urne, at det er kommunerne, der kan udlægge begravelsespladser, fastsætte takster og at det for disse er frivilligt, om man ønsker at gøre brug af muligheden. Lovforslaget fremmer ikke udbuddet af gravpladser i private skove og mange borgere og deres pårørende vil derfor fortsat have et uopfyldt ønske om at få deres urne nedsat i en skov. Foreningen foreslår, at der udarbejdes konkrete og generelt gældende regler for udformningen af gravpladser i skov, så udenforstående gæster ikke generes, og at en borger og skovejer selv kan aftale at nedsætte en urne, når de blot holder sig inden for de fastsatte regler. Foreningen henviser til to private initiativer i Tyskland som eksempler på skovgravpladser. Eksemplerne viser, at det i Tyskland er muligt at overlade skovbegravelsespladser til private initiativer og samtidig holde aktiviteten inden for rammer så ingen udenforstående generes følelsesmæssigt.

Danske Bedemænd finder det vigtigt at der vil blive tale om afmærkede og afgrænsede områder, og at der kan komme store skove, der kan ”bære” et sådant område, på tale. Endvidere vil opsynet med sådanne områder være af stor vigtighed. Man bør sikre, at der ikke kan forekomme legende børn eller hundeluftning. Der ønskes en tydeligere formulering af sidste afsnit på s. 11.

Ateistisk Selskab ser meget positivt på at kommunerne får mulighed for at etablere kommunale skovbegravelsespladser uden at skulle opføre et kapel. Antager, at lovforslaget ikke begrænser sig til etablering af skovbegravelsespladser. Det kan for eksempel være ønskværdigt at etablere begravelsespladser i form af urnemur, kolumbarier, park-lignende begravelsesområde, etc.



Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at begravelsespladser i skov kan genere skovens øvrige brugere. Dette gælder både oplevelsen af den uforstyrrede skov, oplevelsen af natur uden menneskeskabte indslag, samt oplevelsen af at adgangen til et skovområde indskrænkes fysisk som mentalt, idet mange mennesker må formodes at opfatte en begravelsesplads som en arealreservation til et særligt formål, der ikke inviterer til almen, rekreativ brug af området. Med mindre der opsættes meget klare retningslinjer for brug af området og dets udseende vil der ske en privatisering af et offentligt tilgængeligt område. Begravelsespladser i statsskov vil indebære en begrænsning af offentlighedens adgang, der ikke er forenelig med det statslige ejerskab. Ca. 75 % af skovarealerne er privatejede og her er almen færdsel kun tilladt på anlagte stier, med generel accept af adgang til arealer, der støder umiddelbart op til stier. Anlæg af begravelsespladser i privat skov er med til at fastholde denne adgangs begrænsning samt hindre en bedre adgang for offentligheden til private skove. De vilkår som p.t. gælder for urnenedsættelse på privat ejendom bør som minimum også gælde for urnenedsættelse i skov. Foreningen foreslår, at der sker nyanlæg af begravelsespladser eller omlægning af eksisterende begravelsespladser frem for anlæg af begravelsespladser i eksisterende skov. Hermed undgås man arealreservation og der opnås et løft for natur og landskab, beskyttelse af grundvand og gennem velplanlagt udformning en minimering af de nævnte konflikter.

Øvrige

Vejle Kirker og Kirkegårde De eksisterende skove som er etableret til alm. nyttige, rekreative og erhvervsformål, findes ikke umiddelbart at være egnede steder for begravelse ud fra etiske og praktiske hensyn. Skovene er i forvejen taget i brug til bestemte formål som ikke findes foreneligt til begravelsesformål. Nyanlagte skove til begravelsesformål vil i højere grad opfylde de ønskede formål.

Ledige arealer på de eksisterende kirkegårde kunne tages i brug til formålet.

2.5.2 Lovforslaget efter høringen

Med hensyn til det af Kommunernes Landsforening anførte er Kirkeministeriet enig i at håndteringen af vedtægtsspørgsmålet bør ske på en smidig måde. Den nærmere drøftelse af vedtægtens indhold med hensyn til bestyrelse, tilsyn, benyttelse mv. må ske konkret med den eller de kommuner, som ønsker at anlægge en begravelsesplads.

I bemærkningerne til lovforslaget under pkt. 3.1.2 er der nu indføjet et kort afsnit med eksempler på, hvad der bør fremgå af vedtægten.

Med hensyn til det af Landsforeningen af Menighedsråd rejste spørgsmål vedrørende urners materiale, vil dette naturligt kunne indgå i vedtægten for begravelsespladsen.

Til de af Danmarks Provsteforening anførte bemærkninger kan Kirkeministeriet oplyse, at den foreslåede lovændring, hvorefter der ikke længere er krav om opførelse af kapel, når begravelsespladsen alene skal bruges til urnened-



sættelser, alene har til formål at lempe kravet for de kommuner, der ønsker at gøre brug af muligheden for at anlægge sådanne begravelsespladser. Lovforslaget tilsigter således ikke, at skabe ulige vilkår for urnenedsættelse og jordbegravelse. De gældende regler om kirkelig begravelse, jf. begravelseslovens § 7 ændres ikke.

Med hensyn til spørgsmålet om folkekirkens præsters medvirken ved jordpåkastelse på begravelsespladsen, følger det af begravelseslovens § 11, stk. 1, at ved kirkelig begravelse fastlægges begravelseshandlingens forløb af præsten efter forhandling med den, der ønsker begravelsen eller ligbrændingen foretaget. Det fremgår af lovens § 11, stk. 2, at når en præst i folkekirken medvirker, skal begravelseshandlingen dog foretages i overensstemmelse med folkekirkens jordpåkastelsesritual.

En kirkelig begravelse eller bisættelse ved en præst i folkekirken med efterfølgende nedsættelse eller jordfæstelse på en kommunal begravelsesplads vil derfor skulle aftales mellem den, der ønsker begravelsen foretaget og den præst, som skal forestå begravelsen.

Det tilføjes, at det nærmere indhold af vedtægten for en kommunal begravelsesplads vil blive afklaret, i forbindelse med en kommunes ansøgning om tilladelse til anlæg af begravelsesplads, jf. pkt. 3.1.2 i bemærkningerne til lovforslaget.

Tilsvarende kan anføres med hensyn til de bemærkninger, som er fremsat af Foreningen for Kirkegårdskultur. Med hensyn til begravelsespladsens indretning herunder mulighed for opsætning af gravminder m.v. vil dette være forhold som skal afklares i vedtægten. Det tilføjes, at såvel folkekirkens præster som præster i trossamfund uden for folkekirken skal have ret til at foretage begravelser på pladsen, jf. den gældende lovs § 16, stk.1 sidste pkt. Endelig bemærkes, at Kirkeministeriet finder det rigtigst at overlade det til vedkommende kommune at beslutte, om der skal oprettes brugerråd for begravelsespladsen og i givet fald om dennes sammensætning.

Til Dansk Skovforenings høringssvar bemærkes, at lovforslaget ikke tilsigter at udvide mulighederne for anlæggelse af private begravelsespladser, således som ønsket af Dansk Skovforening.

Til det af Danske Bedemænd og Vejle Kirkegårde anførte henvises til ovenstående vedrørende den nærmere udformning af vedtægterne for begravelsespladsen samt til, at der i bemærkningerne til lovforslaget nu er indføjet et kort afsnit med eksempler på, hvad der bør fremgå af vedtægten

Med hensyn til det af Ateistisk Selskab anførte om etablering af urnemur, kolumbarier, parklignende begravelsesområde, etc. bemærkes, at det fremdeles er Kirkeministeriet, som godkender opførelse af kolumbarier, jf. lovens § 3, stk. 2 og pkt. 3.2 i bemærkningerne til lovforslaget.

Til Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar bemærkes, at den foreslåede lovændring, hvorefter der ikke længere er krav om opførelse af kapel, når begravelsespladsen alene skal bruges til urnenedsættelser, alene har til formål at lempe kravet for de kommuner, der ønsker at gøre brug af mulig-



heden for at anlægge sådanne begravelsespladser. Det vil således være op til den kommune, som ønsker at anlægge en sådan begravelsesplads, at finde et egnet areal hertil. Med hensyn til de vilkår, som skal gælde for urnenedsættelse på en sådan begravelsesplads, vil dette skulle afklares i forbindelse med Kirkeministeriets godkendelse af vedtægten for begravelsespladsen.

Bortset fra en sproglig ajourføring har høringssvarene ikke givet anledning til yderligere ændring af lovforslaget end nævnt ovenfor.